

บทคัดย่อ

การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของป่าไม้และสัตว์ป่าบริเวณแนวเชื่อมต่อระบบนิเวศระหว่างอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาวและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ - นาสัก ซึ่งถูกแบ่งแยกออกจากกันโดยทางหลวงชนบทหมายเลข 5011 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากหลาย ความมากมาย และความคล้ายคลึงกันของสัตว์ป่าตลอดจนถึงที่อยู่อาศัยในทั้งสองพื้นที่อนุรักษ์ รวมถึงปัจจัยคุกคามที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า การศึกษาด้านสัตว์ป่าใช้วิธีการวางแนวสำรวจจำนวน 6 แนว ในพื้นที่อนุรักษ์ทั้งสองพื้นที่โดยมีความยาวเส้นสำรวจเส้นละ 3 กิโลเมตร โดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ฤดูกาล พร้อมทั้งนำกล้องดักถ่ายอัตโนมัติ ไปติดตั้งไว้ในพื้นที่ศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาประเมินการปรากฏ, ความชุกชุมของสัตว์ป่า และการกระจายตัวของประชากรของสัตว์ป่าแต่ละชนิดทั่วทั้งพื้นที่เป้าหมาย สำหรับการศึกษาด้านนิเวศวิทยาป่าไม้ใช้วิธีวางแปลงตัวอย่างชั่วคราวขนาด 30 x 60 เมตร ในพื้นที่อนุรักษ์ทั้งสองพื้นที่ ทำการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางชีววิทยาของชนิดพันธุ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลมิติต่าง ๆ

ผลการศึกษาด้านสัตว์ป่าพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำนวน 27 ชนิด ที่มีความชุกชุมมากในพื้นที่ได้แก่ หมูป่า (*Sus scrofa*) กระรอกท้องแดง (*Callosciurus erythraeus*) เม่นหางพวง (*Atherurus macrourus*) ค่างแว่นถิ่นใต้ (*Trachypithecus obscurus*) และลิงเสน (*Macaca arctoides*) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบดัชนีความคล้ายคลึงของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในสองพื้นที่ พบว่ามีความคล้ายคลึงในระดับปานกลาง (0.48) แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบนิเวศป่าไม้จำนวน 4 ชนิด คือ เลียงผา (*Capricornis sumatraensis*) เสือดาว (*Panthera pardus*) หมูป่า (*Sus scrofa*) และหมีหมา (*Helarctos malayanus*) พบว่ามีดัชนีความคล้ายคลึงกันมาก (0.75) แสดงให้เห็นว่าชนิดพันธุ์สัตว์ป่า และจำนวนสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาทั้งสองพื้นที่นี้ไม่ได้แตกต่างกันมากนัก อีกทั้งมีการเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างพื้นที่อย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังสำรวจพบนกจำนวน 58 ชนิด สัตว์เลื้อยคลานจำนวน 23 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกจำนวน 12 ชนิด ส่วนการศึกษาด้านนิเวศวิทยาป่าไม้ แปลงตัวอย่างเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ - นาสัก พบไม้ใหญ่ 66 ชนิด 26 วงศ์ โดยวงศ์ที่พบจำนวนชนิดมากที่สุด ได้แก่ DIPTEROCARPACEAE ไม้หนุ่มพบ 61 ชนิด 37 วงศ์ โดยวงศ์ที่พบจำนวนชนิดมากที่สุด ได้แก่ PHYLLANTHACEAE ลูกไม้และกล้าไม้พบ 25 ชนิด 20 วงศ์ โดยวงศ์ที่พบจำนวนชนิดมากที่สุด ได้แก่ LAURACEAE เมื่อแบ่งชั้นเรือนยอดพบว่า เรือนยอดชั้นบน (ความสูง ≥ 30 เมตร) มีพันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ ยางยูง (*Dipterocarpus grandiflorus*) ชี้นุ่นโจร (*Kokoona filiformis*) ไข่เขียว (*Parashorea stellata*) ยางปาย (*Dipterocarpus costatus*) เรือนยอดชั้นกลาง (ความสูง 18-29 เมตร) มีพันธุ์ไม้เด่น คือ เปล้าเถื่อน (*Ptychopyxis javanica*) คอแลนเขา (*Xerospermum laevigatum*) กอกเขา (*Dacryodes rostrata*) ส่วนเรือนยอดชั้นล่าง (ความสูง < 18 เมตร) มีพันธุ์ไม้เด่น คือ เปล้าเถื่อน (*P. javanica*) ชี้นุ่น (*Diospyros borneensis*) ลังค้ำวใบเล็ก (*Drypetes longifolia*) สำหรับแปลงตัวอย่างในพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว พบไม้ใหญ่ 82 ชนิด 31 วงศ์ โดยวงศ์ที่พบจำนวนชนิดมากที่สุด ได้แก่ DIPTEROCARPACEAE ไม้หนุ่มพบ 82 ชนิด 35 วงศ์ โดย

วงศ์ที่พบจำนวนชนิดมากที่สุด ได้แก่ RUBIACEAE ลูกไม้และกล้วยไม้พบ 23 ชนิด 15 วงศ์ โดยวงศ์ที่พบจำนวนชนิดมากที่สุด ได้แก่ RUBIACEAE เมื่อแบ่งชั้นเรือนยอดพบว่าเรือนยอดชั้นบน (ความสูง $\geq$ 27 เมตร) มีพันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ เสียดใบเล็ก (*Pentace curtisii*) นากบุด (*Mesua ferrea*) ยางยุง (*D. grandiflorus*) เรือนยอดชั้นกลาง (ความสูง 16 – 26 เมตร) มีพันธุ์ไม้เด่น คือ กระจับปี่ (*Hydnocarpus castanea*) กาแรงหิน (*Koilodepas longifolium*) ช้หนู (*D. borneensis*) ส่วนเรือนยอดชั้นล่าง (ความสูง $<$ 16 เมตร) มีพันธุ์ไม้เด่น คือ กระจับปี่ (*H. castanea*) กาแรงหิน (*K. longifolium*) นากบุด (*M. ferrea*) เมื่อเปรียบเทียบทั้งสองพื้นที่ พบว่าชนิดพันธุ์ไม้ประมาณครึ่งหนึ่งของพื้นที่หนึ่งสามารถพบได้ในอีกพื้นที่หนึ่ง และทั้งสองพื้นที่ที่มีพันธุ์ไม้วงศ์ DIPTERROCARPACEAE เป็นพันธุ์ไม้เด่นเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าสังคมพืชทั้งสองพื้นที่นี้มีความคล้ายคลึงกัน

คำสำคัญ : แนวเชื่อมต่อระบบนิเวศ, ความหลากหลาย, อุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ – นาสัก